

PROGRAMUL DE ÎNVĂȚARE PE TOT PARCURSUL VIETII

APEL GENERAL PENTRU PROPUNERI 2008-2010

ACTUALIZARE 2009 – PRIORITĂȚI STRATEGICE

CUPRINS

CUM SE UTILIZEAZĂ PREZENTUL DOCUMENT	3
INTRODUCERE – CONTEXT STRATEGIC GENERAL	4
INTRODUCERE – OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI ...	6
CAPITOLUL 1 – PROGRAMELE SECTORIALE	7
1. Comenius – Învățământul Preuniversitar	7
1.1. Mobilitate și parteneriate.....	8
1.2. Proiecte multilaterale	8
1.2.1. Prioritatea 1: Consolidarea motivației de a învăța și învățarea abilităților de a învăța	8
1.2.2. Prioritatea 2: Elaborarea unui set de metodologii de predare și învățare care să sprijine competențele cheie „transversale”	9
1.2.3. Prioritatea 3: Gestionarea școlilor	9
1.2.4. Prioritatea 4: Învățarea limbilor străine și diversitatea lingvistică.....	9
1.2.5. Prioritatea 5: Îmbunătățirea abilităților de a citi și a scrie.....	10
1.2.6. Prioritatea 6: Conținutul și serviciile educaționale digitale	10
1.3. Rețele.....	10
1.3.1. Prioritatea 1: Dezvoltarea învățământului preșcolar și a educației timpurii	10
1.3.2. Prioritatea 2: Gestionarea școlilor	11
1.3.3. Prioritatea 3: Susținerea antreprenoriatului și a legăturii cu piața muncii	11
1.3.4. Prioritatea 4: Conținutul și serviciile educaționale digitale	11
1.3.5. Prioritatea 5: Sporirea atractivității educației științifice.....	11
1.3.6. Prioritatea 6: Dezvoltarea educației speciale astfel încât să includă toți tinerii, în special cei cu dizabilități	12
2. Erasmus – Învățământul Superior, inclusiv Educația și Formarea Profesională Avansată	13
2.1. Mobilitate	14
2.2. Proiecte multilaterale	15
2.2.1. Proiecte de elaborare a programelor de studii (CD).....	16
2.2.2. Proiectele centrate pe cooperarea dintre instituțiile de învățământ superior și întreprinderi	16
2.2.3. Proiecte care sprijină planul de modernizare a instituțiilor de învățământ superior.....	16
2.2.4. Proiecte de campusuri virtuale	17
2.3. Rețele tematice	17
2.3.1. Rețele academice.....	18
2.3.2. Rețele structurale.....	18
3. Leonardo da Vinci – Educația și Formarea Profesională Inițială și Continuă	20
3.1. Mobilitate și parteneriate.....	21
3.2. Proiecte multilaterale	22
3.2.1. Prioritatea 1: Transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor	22

3.2.2.	Prioritatea 2: Dezvoltarea calității și atractivității sistemelor și practicilor de educație și formare profesională	22
3.2.3.	Prioritatea 3: Dezvoltarea abilităților și competențelor personalului didactic, formatorilor și îndrumătorilor din domeniul educației și formării profesionale	23
3.2.4.	Prioritatea 4: Dezvoltarea competențelor profesionale luând în considerare necesitățile pieței muncii	23
3.2.5.	Prioritatea 5: Creșterea nivelului de instruire a grupurilor de risc	24
3.3.	Rețele.....	24
3.3.1.	Rețelele ECVET	24
3.3.2.	Rețelele părților interesate.....	24
4.	Grundtvig – Educația Adulților și Alte Rute Educaționale.....	26
4.1.	Mobilitate și parteneriate.....	27
4.2.	Proiecte multilaterale	27
4.2.1.	Prioritatea 1: Competențele cheie	28
4.2.2.	Prioritatea 2: Îmbunătățirea calității educației adulților.....	28
4.2.3.	Prioritatea 3: Îmbunătățirea atractivității și accesibilității educației pentru adulți	28
4.2.4.	Prioritatea 4: Îmbunătățirea validării învățării non-formale și informale	29
4.2.5.	Prioritatea 5: Promovarea educației adulților pentru cetățenii și emigranții marginalizați și defavorizați	29
4.2.6.	Prioritatea 6: Predarea și învățarea la vârste mai avansate; învățarea intergenerațională și familială	29
4.3.	Rețele.....	29
4.3.1.	Prioritatea 1: Învățarea limbilor străine în educația adulților.....	30
4.3.2.	Prioritatea 2: Formarea de rețele academice în educația adulților	30
4.3.3.	Prioritatea 3: Formarea de rețele ale părților interesate în educația adulților ..	30
4.3.4.	Prioritatea 4: Validarea și certificarea	31
CAPITOLUL 2 – PROGRAMUL TRANSVERSAL.....		32
1.	Activitatea cheie 1- Cooperare și inovație Strategică	32
1.1	Mobilitate (vizite de studiu).....	32
1.2	Studii și cercetări comparative	33
2.	Activitatea cheie 2 - Limbile	34
2.1	Proiecte multilaterale	34
2.2	Rețele.....	35
3.	Activitatea cheie 3 - TIC	36
3.1	Proiecte multilaterale	36
3.2	Rețele.....	37
4.	Activitatea cheie 4 – Difuzarea și valorificarea rezultatelor	39
4.1	Proiecte multilaterale	39
4.2	Studii și material de referință	39
CAPITOLUL 3 – PROGRAMUL JEAN MONNET.....		40
Activitățile de predare, cercetare și analiză ale programului Jean Monnet.....		40

CUM SE UTILIZEAZĂ PREZENTUL DOCUMENT

Prezentul document este o actualizare a priorităților din apelul general pentru propuneri 2008-2010 pentru Programul comunitar de învățare pe tot parcursul vieții. Prezentul document stabilește subiectele prioritare pentru care se pot depune cereri în cadrul diferitelor acțiuni ale programului. Întrucât marea majoritate a apelului pentru propuneri 2008-2010 rămâne neschimbată, sunt introduse unele modificări pentru a reflecta progresele înregistrate în cadrul procesului politic și pentru a răspunde introducerii de noi acțiuni în cadrul programului.

Prioritățile stabilite în prezentul document reflectă chestiuni esențiale pentru dezvoltarea politicilor în domeniul educației și formării profesionale la nivel european. Propunerile care tratează aceste priorități vor avea șanse mai mari de a fi selecționate în vederea finanțării decât acele propuneri care nu fac acest lucru, în condițiile în care calitatea propunerilor este aceeași.

Prezenta Cerere generală ar trebui citită în paralel cu următoarele documente:

- Decizia Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a Programului de învățare de-a lungul vieții 2007-2013.
- Ghidul Programului, care include descrierea acțiunilor și condițiile financiare și administrative.

Se atrage atenția candidaților asupra faptului că Ghidul Programului cuprinde un număr de noi acțiuni care urmează să fie lansate în 2009 în cadrul programelor sectoriale Comenius și Grundtvig.

INTRODUCERE – CONTEXT STRATEGIC GENERAL

Prioritatea centrală a Programului de învățare pe tot parcursul vieții este de a consolida contribuția adusă de educația și formarea profesională în atingerea obiectivului de la Lisabona de transformare a Uniunii Europene în cea mai competitivă economie bazată pe cunoaștere din lume, capabilă de o creștere economică durabilă însoțită de o creștere cantitativă și calitativă a numărului locurilor de muncă și de o mai mare coeziune socială. Fiecare componentă a programului va acorda prioritate acțiunilor care vizează creșterea nivelurilor competențelor, sprijinirea dezvoltării și punerii în aplicare a strategiilor coerente și globale de învățare de-a lungul vieții și promovarea inovației și creativității.

În acest context, domeniile prioritare de acțiune în 2009 sunt:

- susținerea punerii în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010”, în vederea îmbunătățirii calității, accesibilității și deschiderii sistemelor de educație și formare profesională din Europa, în special prin promovarea coerenței între toate formele și etapele sistemelor de învățare și formare profesională de-a lungul vieții, începând de la o vârstă timpurie, și prin îmbunătățirea rutelor educaționale flexibile, de exemplu prin punerea în aplicare a Cadrului european al calificărilor și a sistemelor pentru validarea învățării non-formale și informale, precum și a orientării de-a lungul vieții;
- consolidarea rolului educației și formării profesionale în contextul procesului de la Lisabona atât la nivel european cât și la nivel național, cu scopul de a promova nu doar competitivitatea ci și creșterea economică durabilă și coeziunea socială;
- sprijinirea creativității și inovației în toate sistemele și la toate nivelurile de educație și formare profesională, astfel încât Anul european al creativității și inovării (2009) să devină un succes;
- punerea în aplicare a strategiilor de învățare de-a lungul vieții pentru a obține mai multă eficiență și echitate¹, în special prin acțiuni care să reducă numărul persoanelor care abandonează prematur școala sau numărul celor cu un nivel scăzut de competențe de bază, să încurajeze incluziunea socială și economică a migranților, să abordeze dezavantajele socio-economice, să sprijine dobândirea competențelor esențiale de la vârste timpurii, precum și a finanțării durabile, să consolideze baza de cunoștințe în domeniul politicilor și practicii;
- îmbunătățirea calității educației și formării profesionale a oricărui tip de furnizor de învățământ, în special cea a profesorilor și a formatorilor;

¹ Raportul comun privind progresele înregistrate (2008) al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010” („Furnizând învățare de-a lungul vieții pentru cunoaștere, creativitate și inovație”), http://ec.europa.eu/education/policies/2010/natreport08/council_en.pdf; Compendiu privind principalele inițiative strategice și rezultatele în educație și formare profesională începând cu anul 2000, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/comp_en.html.

- modernizarea sistemelor de învățământ superior, făcându-le mai coerente și mai adecvate necesităților societății. Modernizarea este necesară pentru a oferi universităților europene posibilitatea de a juca un rol esențial într-o Europă a cunoașterii, confruntându-se în același timp cu provocările globalizării și pentru a dezvolta cunoștințele, abilitățile și competențele cetățenilor europeni, precum și capacitatea Europei de a fi inovatoare și competitivă. Modernizarea ar trebui să ofere universităților posibilitatea de a a-și juca rolul într-o Europă a cunoașterii și de a contribui în mod semnificativ la realizarea Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă;
- îmbunătățirea calității și atractivității educației și formării profesionale prin punerea în aplicare la nivel național a priorităților procesului de la Copenhaga, de exemplu prin testarea punerii în aplicare a sistemului european de credite transferabile propus pentru educația și formarea profesională;
- ameliorarea nivelurilor reduse de participare la educație a adulților, în special a lucrătorilor în vârstă și a celor slab calificați, în scopul reducerii obstacolelor în calea angajării și creșterii capacității persoanelor de a se adapta la mediile de viață și muncă care se schimbă rapid;
- sprijinirea mobilității cetățenilor, în special în ceea ce privește calitatea, inclusiv prin punerea în aplicare a Recomandării privind calitatea mobilității² și prin utilizarea portofoliului Europass;
- consolidarea dezvoltării durabile, inclusiv aspectele legate de energie și schimbările climatice, prin acțiuni întreprinse în toate sectoarele educației și formării profesionale.

În plus față de Raportul comun privind progresele înregistrate (2008) al Consiliului și al Comisiei privind punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010” („Furnizând învățare de-a lungul vieții pentru cunoaștere, creativitate și inovație), un set complet de documente strategice de referință pentru aceste subiecte poate fi găsit în compendiumul DG EAC al principalelor inițiative strategice și rezultatele începând cu anul 2000³.

În ceea ce privește măsurile adiacente din toate programele sectoriale și din activitatea cheie 2 („Limbile”), nu există prioritate specifică.

În cadrul tuturor programelor, ar trebui să se noteze acordarea unei atenții sporite difuzării și valorificării sistematice a rezultatelor la nivel de proiect și de program. Prin urmare, toate propunerile de proiecte trebuie să conțină un plan clar de difuzare și valorificare a rezultatelor.

Comisia va analiza cererile de co-finanțare ale unor noi programe de lucru pentru rețelele finanțate în anii precedenți, având în vedere performanțele dovedite ale rețelelor respective.

² Recomandarea 2006/961/CE din 18 decembrie 2006, JO L 394, 30.12.2006, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>

³ http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/compendium05_en.pdf

INTRODUCERE – OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

Obiectivele generale și specifice de ansamblu ale Programului de învățare pe tot parcursul vieții sunt prezentate la articolul 1 din decizia privind programul și sunt transcrise în continuare cu titlu informativ. Aceste obiective se aplică după caz tuturor părților programului, fiind completate cu obiective specifice și operaționale pentru fiecare subprogram care sunt transcrise în capitolele corespunzătoare din prezenta cerere de propuneri.

Obiectivul general al programului, astfel cum este prezentat la articolul 1.2 din decizia privind programul, este: de a contribui prin învățarea de-a lungul vieții la dezvoltarea Uniunii Europene ca o societate avansată bazată pe cunoaștere, capabilă de o creștere economică durabilă însoțită de o creștere cantitativă și calitativă a numărului locurilor de muncă și de o mai mare coeziune socială, asigurând în același timp o bună protecție a mediului pentru generațiile viitoare. În special, programul are ca scop favorizarea schimburilor reciproce, cooperarea și mobilitatea între sistemele de educație și de formare profesională din cadrul Uniunii Europene, astfel încât acestea să devină un model de calitate la nivel mondial.

Obiectivele specifice, astfel cum sunt prezentate la articolul 1.3 din decizia privind programul, sunt:

- (a) să contribuie la dezvoltarea învățării de-a lungul vieții de calitate și să promoveze un nivel de performanță ridicat, inovația și o dimensiune europeană a sistemelor și practicilor în domeniu;
- (b) să sprijine realizarea unui spațiu european al învățării de-a lungul vieții;
- (c) să ajute la îmbunătățirea calității, atractivității și accesibilității posibilităților de învățare de-a lungul vieții oferite în cadrul statelor membre;
- (d) să consolideze contribuția învățării de-a lungul vieții la coeziunea socială, la cetățenia activă, la dialogul intercultural, la egalitatea sexelor și la împlinirea personală;
- (e) să ajute la promovarea creativității, competitivității, capacității de inserție profesională și a dezvoltării spiritului antreprenorial;
- (f) să contribuie la creșterea participării la învățarea de-a lungul vieții a persoanelor de toate vârstele, inclusiv cele cu nevoi speciale și grupurile defavorizate, indiferent de nivelul lor socio-economic;
- (g) să promoveze învățarea limbilor și diversitatea lingvistică;
- (h) să sprijine dezvoltarea, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC (tehnologia informației și comunicării);
- (i) să consolideze rolul învățării de-a lungul vieții în crearea unui sentiment de cetățenie europeană, bazat pe înțelegerea și respectarea drepturilor omului și a democrației, și să încurajeze toleranța și respectul față de alte popoare și culturi;
- (j) să promoveze cooperarea în ceea ce privește asigurarea calității în toate sectoarele educației și formării profesionale în Europa;
- (k) să încurajeze o utilizare optimă a rezultatelor și a produselor și proceselor inovatoare și să facă schimb de bune practici în domeniile reglementate de Programul de învățare de-a lungul vieții, în vederea îmbunătățirii calității educației și formării profesionale.

CAPITOLUL 1 – PROGRAMELE SECTORIALE

1. COMENIUS – ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

Introducere: Context strategic

Statele membre au stabilit obiective specifice în vederea îmbunătățirii calității educației, iar patru din cele cinci criterii de referință ale acestora privesc învățământul preuniversitar⁴. Cu toate acestea, sunt necesare în continuare progrese în acest domeniu. Nu s-a înregistrat niciun progres în ceea ce privește abilitățile de a citi și a scrie, iar ratele de ameliorare a abandonului școlar timpuriu și a gradului de absolvire a învățământului liceal rămân prea scăzute. Deși numărul de studenți în domenii precum matematica, știința și tehnologia au atins obiectivele, numărul celor din afara studiilor informaționale este în descreștere, iar participarea femeilor rămâne scăzută.

În ceea ce privește conținutul învățământului școlar, Recomandarea din decembrie 2006 precizează opt competențe cheie pentru învățarea de-a lungul vieții pe care tinerii ar trebui să le dobândească până la terminarea perioadei inițiale de educație și formare profesională⁵. Acestea acoperă nu doar competențele de bază (comunicare în limba maternă, comunicare în limbi străine, competențe de bază în matematică, știință și tehnologie, competențe digitale), ci și competențe transversale (competența de a învăța să înveți, competențe interpersonale și civice, spirit antreprenorial și competențe de expresie culturală) – multe dintre acestea fiind adesea menționate ca obiective care reunesc și sintetizează programele de studiu în programa de învățământ națională, necesitând astfel concentrarea atenției asupra întregii evoluții școlare.

În 2007, Comisia a organizat o consultare publică privind modernizarea educației școlare pentru a răspunde provocărilor actuale și viitoare⁶. Comisia a adoptat și o comunicare pentru îmbunătățirea calității educației personalului educațional⁷. Devine din ce în ce mai clară importanța învățământului preșcolar și a celui primar în învățarea de-a lungul vieții, aceste etape asigurând echitatea pentru toate nivelurile de educație și formare profesională ulterioare.

În consecință, următoarele priorități reflectă necesitatea de dezvoltare a competențelor de bază pentru societatea pe bază de cunoaștere pentru toți și de acordare a unei atenții speciale celor dezavantajați în orice fel din punct de vedere educațional. Dată fiind necesitatea înregistrării de progrese organizaționale și a dezvoltării profesionale a cadrelor didactice, educația profesorilor și formarea profesională a directorilor de școli sunt de o importanță majoră.

⁴ Concluziile Consiliului din mai 2003 cu privire la nivelurile de referință ale performanței medii europene în educație și formare profesională (indicatori) și Raportul anual privind progresele înregistrate (2007), care se găsesc la rubrica „News” la adresa http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/

⁵ Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții, JO L 394/10, 30.12.2006. Cele opt competențe sunt: comunicare în limba maternă; comunicare în limbi străine; competențe în matematică și competențe de bază în știință și tehnologie; competențe digitale; competența învățării procesului de învățare; competențe interpersonale și civice; spirit de inițiativă și antreprenorial; conștiință și expresie culturală.

⁶ http://ec.europa.eu/education/school21/index_en.html

⁷ http://ec.europa.eu/education/com392_en.pdf

Introducere: Obiectivele specifice și operaționale ale programului Comenius

Obiectivele specifice ale programului Comenius, astfel cum sunt prezentate la articolul 17.1 din decizia privind programul, sunt:

- a) să contribuie la dezvoltarea cunoștințelor și înțelegerii în rândul tinerilor și al personalului educațional cu privire la diversitatea culturilor și limbilor europene și la valoarea acesteia;
- (b) să ajute tinerii la dobândirea calificărilor și aptitudinilor de bază care sunt necesare pentru împlinirea lor personală, pentru activitatea lor profesională viitoare și pentru o cetățenie europeană activă.

Obiectivele operaționale ale programului Comenius, astfel cum sunt prevăzute la articolul 17.2 din decizia privind programul, sunt:

- a) să ajute la îmbunătățirea calității și la creșterea volumului mobilității elevilor și a personalului educațional în diferite state membre;
- (b) să contribuie la îmbunătățirea calității și creșterea volumului parteneriatelor între școli din diferite state membre, astfel încât să participe cel puțin 3 milioane de elevi la activități educaționale comune pe durata programului;
- (c) încurajarea învățării limbilor străine moderne;
- (d) sprijinirea dezvoltării, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC;
- (e) să ajute la îmbunătățirea calității și a dimensiunii europene a formării profesionale a cadrelor didactice;
- (f) să sprijine ameliorarea metodelor pedagogice și a sistemului de gestionare a școlilor.

Acțiunile prioritare ale programului Comenius

1.1. Mobilitate și parteneriate

Nu există prioritate tematică specifică pentru aceste acțiuni.

1.2. Proiecte multilaterale

Toate proiectele multilaterale Comenius se referă la dezvoltarea sau transferul de inovație cu scopul de a îmbunătăți educația profesorilor și formarea profesională continuă a personalului didactic și de a pune la dispoziția acestora materiale, metodologii și alte tipuri de asistență. Se va acorda prioritate următoarelor teme:

1.2.1. Prioritatea 1: Consolidarea motivației de a învăța și învățarea abilităților de a învăța

În cadrul unei societăți bazate pe cunoaștere, este vitală nu doar creșterea accesului la oportunitățile de învățare, ci și consolidarea motivației personale de a învăța la școală și în afara acesteia pe tot parcursul vieții. Este absolut necesar să se accelereze creșterea ratei de absolvire a ciclului liceal.

- Proiectele ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării, testării și punerii în aplicare a materialelor, a noilor metode pedagogice și a strategiilor destinate:

- să contribuie la creșterea motivației studenților și a atractivității învățării, în special pentru studenții emigranți și pentru cei dezavantajați din motive socio-economice;
- să consolideze dobândirea abilităților de învățare de către studenți;
- să întărească legătura dintre educația școlară și piața muncii;
- să consolideze educația interculturală și contribuția acesteia la integrarea socială;
- să ajute la satisfacerea nevoilor copiilor de lucrători itineranți sau imigranți;
- să extindă participarea la oportunitățile educaționale prin activități sportive.

1.2.2. Prioritatea 2: Elaborarea unui set de metodologii de predare și învățare care să sprijine competențele cheie „transversale”

Din ce în ce mai mult, educației inițiale i se cere să contribuie la dobândirea de competențe cheie „transversale” (a se vedea competențele cheie 4-8)⁸, ceea ce presupune o abordare coordonată din partea a numeroși membri ai personalului școlii.

- Proiectele ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării, testării și punerii în aplicare a unor cursuri, materiale pedagogice, metode și strategii inovatoare (predarea în echipă, de exemplu).

1.2.3. Prioritatea 3: Gestionarea școlilor

Întrucât mediul școlar devine din ce în ce mai complex, aptitudinile personalului de conducere al școlilor cum ar fi directorii sau administratorii au devenit cruciale pentru succesul școlii, dar sunt cu toate acestea rareori incluse în cursurile de formare profesională adresate profesorilor.

- Proiectele ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării, testării și punerii în aplicare a abordărilor care asigură formarea profesională practică în vederea dobândirii de abilități de conducere și de gestionare a școlii, și care sprijină dezvoltarea unei culturi de evaluare în cadrul școlilor.

1.2.4. Prioritatea 4: Învățarea limbilor străine și diversitatea lingvistică

Proiectele ar trebui să se axeze în special pe dezvoltarea, testarea și punerea în aplicare a unor programe de învățământ, cursuri sau materiale, metodologii și strategii pedagogice în domeniul precum:

- învățarea timpurie a limbilor străine;
- dezvoltarea și difuzarea instrumentelor de predare și învățare a limbilor străine mai puțin folosite și predate;⁹

⁸ Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții, JO L 394/10, 30.12.2006. Cele opt competențe sunt: 1. comunicare în limba maternă; 2. comunicare în limbi străine; 3. competențe în matematică și competențe de bază în știință și tehnologie; 4. competențe digitale; 5. competența învățării procesului de învățare; 6. competențe interpersonale și civice; 7. spirit de inițiativă și antreprenorial; 8. conștiință și expresie culturală.

⁹ Este vorba de limbile mai puțin studiate în școli, indiferent dacă sunt limbi oficiale ale țărilor participante la programul LLP, limbi ale minorităților regionale sau limbi ale emigranților, în cazul cărora proiectele pot contribui la ameliorarea calității predării acestor limbi, a accesului la oportunitățile de învățare în aceste limbi,

- învățarea integrată, bazată pe conținut, a limbilor străine (CLIL); și
- testarea abilităților lingvistice ale persoanelor.

1.2.5. Prioritatea 5: Îmbunătățirea abilităților de a citi și a scrie

Nivelul abilităților de a scrie și a citi al elevilor din cadrul UE nu cunoaște nicio ameliorare, în anumite cazuri fiind în scădere. Cultura lecturii este amenințată din ce în ce mai mult de atracția exercitată de noile canale media. Este în mod special necesar să se consolideze motivația de a dobândi și dezvolta capacități de a scrie și a citi, în special în cazul băieților. Adesea, este necesar să se acorde o atenție specială abilităților emigranților și a persoanelor dezavantajate din motive socio-economice.

- Proiectele ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării, testării și punerii în aplicare a unor materiale, cursuri, metode pedagogice noi și strategii menite să contribuie la îmbunătățirea predării și învățării abilității de a citi și a scrie.

1.2.6. Prioritatea 6: Conținutul și serviciile educaționale digitale

Este necesar să se promoveze și să se consolideze abilitățile și nivelul de instruire al profesorilor în vederea utilizării cât mai eficiente a oportunităților create de conținutul educațional digital și de serviciile de orice tip disponibile în comerț sau dezvoltate în mod informal.

- Proiectele ar trebui să se concentreze asupra dezvoltării, testării și punerii în aplicare a materialelor, cursurilor și a noilor metode pedagogice destinate să îmbunătățească folosirea unui conținut digital de bună calitate în cadrul procesului de predare în școli, avându-se în vedere în special dobândirea de competențe cheie.

1.3. Rețele

Se va acorda prioritate următoarelor teme:

1.3.1. Prioritatea 1: Dezvoltarea învățământului preșcolar și a educației timpurii

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să ofere un forum pentru furnizori, instituții de cercetare și asociații din domeniul educației preșcolare și timpurii, care să presupună și implicarea părinților în calitate de co-responsabili. Rețelele ar trebui să acopere următoarele:

- identificarea experienței și practicii, schimbul de experiență și practică, fundamentarea învățământului preșcolar și timpuriu pe experiență și practică;
- metode pedagogice care să dezvolte creativitatea copiilor de la o vârstă cât mai timpurie;

pot încuraja producția, adaptarea sau schimbul materialelor de învățare și pot încuraja schimbul de informații și de practică în acest domeniu.

- învățarea timpurie a limbilor străine;
- identificarea temelor pentru proiectele multilaterale și alte tipuri de colaborare la nivel european.

1.3.2. Prioritatea 2: Gestionarea școlilor

Directorii/administratorii de școală joacă un rol vital în procesul de administrare și conducere a școlii. La fel ca în multe alte organizații în care responsabilitatea conducerii este împărțită, sunt solicitate abilități de conducere tuturor persoanelor care dețin posturi de conducere.

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- îmbunătățirea procesului de pregătire și formare profesională a unor directori de școală eficienți;
- difuzarea unei mai bune înțelegeri a rolului deținut de directorii de școli.

1.3.3. Prioritatea 3: Susținerea antreprenoriatului și a legăturii cu piața muncii

Urmărind realizarea acestei priorități, rețelele ar trebui să acopere următoarele:

- tranziția reușită de la educația inițială la educația continuă și mai departe la carieră, inclusiv accesul la orientare și consiliere;
- utilizarea și difuzarea rezultatelor proiectelor Comenius, a altor măsuri europene și a altor activități din domeniul „școala și piața muncii”;
- schimbul de experiență și realizarea unei rețele a factorilor implicați în educație (experți, instituții, etc.) cu scopul de a maximiza contribuția adusă de școli la reducerea șomajului din rândul tinerilor;
- identificarea căilor de a dezvolta spiritul de inițiativă și spiritul antreprenorial în rândul persoanelor care învață și în rândul profesorilor.

1.3.4. Prioritatea 4: Conținutul și serviciile educaționale digitale

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- colectarea, validarea și difuzarea conținutului digital, și integrarea acestuia în sistemele de educație naționale și regionale;
- garantarea faptului că acest conținut este multilingv și că reflectă valorile și etica Europei;
- asigurarea de servicii și consiliere privind copyright-ul, acordarea de autorizații, asigurarea calității, parteneriatele între instituțiile publice și cele private și multilingvismul;
- promovarea conținutului educațional digital privind competențele cheie și încurajarea profesorilor de a folosi în mod creativ tehnologia digitală și resursele disponibile.

1.3.5. Prioritatea 5: Sporirea atractivității educației științifice

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- sporirea atractivității educației științifice pentru elevii din învățământul gimnazial;
- dezvoltarea și furnizarea de informații cu privire la viitoarele studii sau profesii în domeniul științific;
- măsuri de reducere a dezechilibrului numeric dintre bărbați și femei în educația și profesiile științifice.

1.3.6. Prioritatea 6: Dezvoltarea educației speciale astfel încât să includă toți tinerii, în special cei cu dizabilități

Această prioritate ar consolida politicile astfel încât să integreze educația specială și transformarea școlilor speciale în centre de resurse care sprijină diferitele subgrupuri ale educației speciale. Ar acoperi, de asemenea, necesitățile în materie de formare profesională ale personalului didactic din învățământul școlar și de deschidere ale școlilor către societate.

2. ERASMUS – ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR, INCLUSIV EDUCAȚIA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ AVANSATĂ

Introducere: Context strategic

Politica UE privind învățământul superior urmărește să sprijine reformele sistemelor de învățământ superior din statele membre pentru ca acestea să devină mai coerente și mai adecvate necesităților unei societăți bazate pe cunoaștere. Reformele sunt necesare pentru a face față provocărilor impuse de globalizare și pentru formarea și reformarea forței de muncă din Europa. Reformele ar trebui să ofere instituțiilor de învățământ superior posibilitatea de a-și juca rolul într-o Europă a cunoașterii și de a contribui în mod semnificativ la realizarea Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă.

În cadrul reflecțiilor sale asupra modernizării universităților, Comisia a identificat trei mari domenii de reformă a învățământului superior:

- Reforma programei de învățământ: structura studiilor superioare în trei cicluri (licență-masterat-doctorat), învățare bazată pe competență, rute educaționale flexibile, recunoașterea diplomelor și a competențelor, mobilitate, în conformitate cu Procesul de la Bologna.
- Reforma sistemului de guvernare: autonomia universitară și răspunderea publică a instituțiilor de învățământ superior, parteneriate strategice, asigurarea calității.
- Reforma sistemului de finanțare: venituri diversificate ale instituțiilor de învățământ superior, taxe de școlarizare, burse și împrumuturi, echitate și acces, finanțare UE cu obiective specifice.

În mai 2006, Comisia a publicat Comunicarea „Rezultatele proiectului de modernizare a universităților: formare, cercetare și inovație”¹⁰ identificând nouă măsuri considerate ca fiind necesare pentru realizarea obiectivelor de modernizare a instituțiilor de învățământ superior și acoperind următoarele trei domenii de reformă: 1) eliminarea barierelor dintre instituțiile de învățământ superior din Europa; 2) asigurarea unei reale autonomii universitare și a răspunderii publice a instituțiilor de învățământ superior; 3) oferirea unor stimulente în favoarea parteneriatelor structurate cu mediul de afaceri; 4) asigurarea de abilități și competențe care să mărească în mod direct șansele de angajare ale absolvenților; 5) reducerea deficitului de finanțare și eficientizarea sistemului de finanțare în domeniul educației și cercetării; 6) intensificarea fenomenelor de interdisciplinaritate și transdisciplinaritate; 7) consolidarea cunoștințelor prin intermediul interacțiunii sociale; 8) recompensarea excelenței la cel mai înalt nivel; 9) creșterea vizibilității și atractivității învățământului superior european și a cercetării europene pe plan mondial.

Instituțiile de învățământ superior sunt invitate să își joace rolul pe care îl dețin în triunghiul cunoașterii (educație, cercetare și inovație) și să se angajeze în proiecte care urmăresc consolidarea cooperării dintre instituțiile de învățământ superior și întreprinderi, prioritate asupra căreia s-a insistat în propunerea Comisiei de înființare a unui Institut European pentru

¹⁰ [COM\(2006\)208](#)

Tehnologie¹¹, dar care este extrem de relevantă și în contextul mai larg al învățământului superior.

Punerea în aplicare a Recomandării din 2006 privind continuarea cooperării europene în domeniul asigurării calității¹² va continua să suscite un interes real, ca și punerea în aplicare a Cadrului european al calificărilor și consolidarea legăturii dintre acesta și Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior. Strategia de la Lisabona și Procesul Bologna vor sta în continuare la baza agendei de politici în domeniul învățământului superior, acordându-se, în același timp, atenția cuvenită Concluziilor UE și Conferințelor Ministeriale ale Procesului Bologna.

Introducere: Obiectivele specifice și operaționale ale programului Erasmus

Obiectivele specifice ale programului Erasmus, în forma prezentată la articolul 21.1 din decizia privind programul, sunt:

- (a) să sprijine realizarea unui spațiu european al învățământului superior;
- (b) să consolideze contribuția învățământului superior și a învățământului profesional superior la procesul de inovare.

Obiectivele operaționale ale programului Erasmus, în forma prezentată la articolul 21.2 din decizia privind programul, sunt:

- a) îmbunătățirea calității și creșterea volumului mobilității studenților și a cadrelor didactice în Europa, astfel încât să contribuie la atingerea, până în 2012, a unui număr de cel puțin 3 milioane de participanți la mobilitatea studenților în cadrul programului Erasmus și al programelor precedente;
- (b) îmbunătățirea calității și creșterea volumului cooperării multilaterale între instituțiile de învățământ superior din Europa;
- (c) creșterea gradului de transparență și compatibilitate între calificările obținute în învățământul superior și formarea profesională avansată în Europa;
- (d) îmbunătățirea calității și creșterea volumului cooperării între instituțiile de învățământ superior și întreprinderi;
- (e) favorizarea dezvoltării unor practici inovatoare în educația și formarea profesională de nivel terțiar, precum și a transferului acestora de la o țară participantă la alta;
- (f) sprijinirea dezvoltării, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC.

Acțiunile prioritare ale programului Erasmus

2.1. Mobilitate

Mobilitatea studenților, inclusiv plasarea studenților în întreprinderi și plasarea cadrelor didactice și a altor categorii de personal din învățământul superior

¹¹ http://ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html

¹² Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 15 februarie 2006 privind continuarea cooperării europene pentru asigurarea calității în învățământul superior, JO L 64, 4.3.2006

Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice joacă un rol-cheie în crearea Spațiului european al învățământului superior. Instituțiile participante la programul Erasmus sunt invitate să crească atât mobilitatea studenților în ceea ce privește studiile și plasarea în vederea realizării obiectivului de a atinge 3 milioane de studenți Erasmus până în anul 2012, cât și mobilitatea cadrelor didactice și a altor categorii de personal.

Organizațiile de învățământ superior sunt invitate să asigure o calitate înaltă în organizarea mobilității studenților și a personalului didactic, așa cum s-a arătat în Carta universitară Erasmus și în Carta europeană a calității pentru mobilitate¹³.

Cu privire la mobilitatea studenților, nu există priorități specifice disciplinelor universitare stabilite la nivel european, deși autoritățile naționale pot publica priorități specifice țărilor în această privință. Obiectivul general este de a se atinge o acoperire echilibrată din punct de vedere geografic și din punctul de vedere al numărului de subiecți mobilizați pe întreg teritoriul UE.

Cu privire la mobilitatea cadrelor didactice, se va acorda prioritate asigurării unei mobilități crescute din partea personalului din întreprinderi pentru a preda în instituții de învățământ superior.

Programele intensive Erasmus (IP)

Se va acorda prioritate programelor care:

- se axează pe arii tematice pentru care programe mai scurte dau o valoare adăugată deosebită;
- dovedesc recunoașterea integrală și creditele activităților prin intermediul instituțiilor participante;
- constituie o parte integrantă a programelor de studiu integrate, care se încheie prin acordarea unei diplome duble sau acordată în comun;
- sunt caracterizate printr-o abordare multidisciplinară accentuată;
- fac apel la servicii și instrumente TIC pentru a sprijini pregătirea și rezultatele programelor IP, contribuind astfel la crearea unei comunități de studiu durabile privind arii tematice specifice.

Cursuri intensive de limbi străine Erasmus (EILC)

Se va acorda prioritate organizatorilor de cursuri care:

- demonstrează capacitatea de a organiza și găzdui cursuri intensive de limbi străine Erasmus;
- dovedesc recunoașterea integrală și creditele.

2.2. Proiecte multilaterale

¹³ Recomandare a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind mobilitatea transnațională în cadrul Comunității în vederea educației și formării profesionale: Carta europeană a calității pentru mobilitate (2006/961/CE): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF> .

Se va acorda prioritate proiectelor care se axează pe arii tematice și teme care nu au fost acoperite îndeajuns de proiectele finanțate anterior în cadrul acestei acțiuni.

2.2.1. Proiecte de elaborare a programelor de studii (CD)

Proiectele CD sunt menite să sprijine inovarea și modernizarea procesului de predare din instituțiile de învățământ superior. Acestea pot fi propuse în cadrul oricărei discipline universitare.

Se va acorda prioritate proiectelor care vor urmări dezvoltarea sau modernizarea unuia sau mai multor aspecte enumerate în continuare:

- Programe integrate care să acopere un ciclu universitar complet (licența, masteratul sau doctoratul) și care se încheie prin acordarea unei diplome duble sau acordate în comun;
- Programe de studii și module pentru învățarea continuă care să aibă drept scop actualizarea cunoștințelor dobândite anterior;
- module de predare în domenii cu un caracter interdisciplinar accentuat sau în domenii care necesită o strânsă colaborare didactică transnațională.

2.2.2. Proiectele centrate pe cooperarea dintre instituțiile de învățământ superior și întreprinderi

Se va acorda prioritate proiectelor:

- care acordă un rol important partenerilor din afara mediului academic, precum: întreprinderile (în special IMM-urile), organizațiile profesionale, camerele de comerț și industrie, partenerii sociali și organismele locale/regionale;
- care consolidează legătura dintre programa de studiu și cerințele viitoare în materie de competențe de pe piața muncii, de exemplu prin introducerea de informații de gestiune în proiectele de curs și conținutul acestora;
- care dezvoltă servicii educaționale, precum cursuri speciale de actualizare a cunoștințelor și a abilităților angajaților (inclusiv abilitățile de limbă în vederea îmbunătățirii nivelului de competitivitate), cursuri pentru studenții part-time, formare profesională la un nivel avansat, etc;
- care stabilesc strategii care să vizeze încurajarea schimburilor și a cooperării dintre instituțiile de învățământ superior și întreprinderi;
- care promovează antreprenoriatul, gândirea creativă și abordările inovatoare ca parte integrantă a programei de studii pentru studenți și ca abilități necesare personalului din învățământ/din cercetare;
- care evaluează necesitățile viitoare în materie de competențe și de ocupare a forței de muncă în vederea unei mai bune ajustări a competențelor la necesitățile viitoare ale pieței muncii.

2.2.3. Proiecte care sprijină planul de modernizare a instituțiilor de învățământ superior

Se va acorda prioritate proiectelor care ajută instituțiile de învățământ superior să dezvolte unul sau mai multe dintre obiectivele următoare:

- strategii de modernizare a activităților academice și de creștere a transparenței acestora (de exemplu, prin descrierea calificărilor din perspectiva rezultatelor învățării) și pentru a consolida acordarea de consiliere;
- acțiuni privind guvernarea și finanțarea, care să contribuie la adaptarea instituțiilor la nevoile pieței muncii, ale cetățenilor și ale societății în general;
- strategii de învățare de-a lungul vieții (care să lege învățământul superior de educația și certificarea educației și formării profesionale), care vizează să ajute instituțiile de învățământ superior să devină „centre de învățare continuă” sau „centre de învățare deschisă” pentru regiunea aferentă acestora;
- măsuri care să crească calitatea performanței și care să contribuie la creșterea responsabilității acestora;
- planuri de creștere a accesului pentru persoanele a căror instruire a fost realizată pe cale non-formală sau informală sau pentru persoanele care dețin calificări alternative, precum cele obținute în urma unor perioade anterioare de formare prin intermediul practicii;
- strategii de creștere a atractivității instituțiilor de învățământ superior și de eficientizare a informării publicului larg cu privire la activitatea pe care o desfășoară.

2.2.4. *Proiecte de campusuri virtuale*

Se va acorda prioritate proiectelor care pot fi asociate strategiei globale de integrare eficientă a TIC în instituțiile de învățământ superior participante și care urmăresc realizarea unuia sau mai multora dintre obiectivele următoare:

- elaborarea și difuzarea la nivel european de măsuri asemănătoare care să vizeze înființarea și susținerea de campusuri virtuale; asigurarea de resurse educaționale deschise, garantarea că sunt luate în considerare problemele organizaționale, tehnice sau de asigurare a calității în vederea difuzării conținutului și creșterii accesibilității acestuia pe plan european;
- dezvoltarea sau revizuirea programelor integrate care acoperă complet unul din ciclurile învățământului superior (licența, masteratul sau doctoratul) care se încheie prin acordarea unei diplome duble sau acordată în comun și în cadrul căroră se face apel la instrumente și servicii TIC pentru a permite mobilitate virtuală studenților și personalului educațional;
- promovarea cooperării și a schimbului de experiență strategică între factorii de decizie din cadrul procesului de dezvoltare a campusurilor virtuale, vizând în principal impactul, valoarea adăugată și beneficiile utilizării TIC.

2.3. **Rețele tematice**

Rețelele tematice Erasmus sunt de două tipuri:

- **Rețele academice** având drept scop promovarea inovației în cadrul unei discipline date, a unui set de discipline sau în cadrul unei arii multidisciplinare.
- **Rețele structurale** având drept scop ameliorarea și modernizarea unui anumit aspect legat de sistemul de organizare, de administrare, de guvernare sau de finanțare a învățământului superior.

Ghidul Programului de învățare de-a lungul vieții prevede descrierea amănunțită a setului minim de activități care trebuie îndeplinite de fiecare tip de rețea. Toate rețelele trebuie să aducă la un loc un număr important de actori interesați de tematica vizată.

Se va acorda prioritate propunerilor de rețele care se axează pe arii tematice și teme care nu au fost acoperite îndeajuns de rețelele finanțate anterior în cadrul acestei acțiuni (a se vedea secțiunea 2.3.1). De asemenea, vor fi considerate prioritare rețelele care și-au încheiat ciclul finanțat și care depun o cerere de continuare a activității, cu condiția ca acestea să poată demonstra, pe lângă bune performanțe obținute în trecut (de exemplu, realizările și impactul), planurile de dezvoltare ale rețelelor care urmează a fi realizate (de exemplu, în ceea ce privește activitățile acestora, metodologia abordată, acoperirea geografică).

Pentru fiecare dintre cele două tipuri de rețea, se va acorda prioritate după cum urmează:

2.3.1. *Rețele academice*

Proiecte axate pe una din următoarele arii tematice:

- drept,
- economie,
- literatură,
- legătura dintre cultură și educație,
- filosofie,
- matematică,
- studii privind integrarea europeană,
- interculturalism și multilingvism,
- instruirea cadrelor didactice,
- dezvoltarea durabilă, inclusiv aspecte privind energia și schimbările climatice,
- educație fizică și sport,
- antreprenoriat și inovație,
- subiecte interdisciplinare.

2.3.2. *Rețele structurale*

➤ *Accesul la învățământul superior*

Aspectele cheie includ lărgirea accesului pentru studenții netradiționali, precum: profesioniștii, persoanele în vârstă și persoanele cu calificări non-formale, precum și recunoașterea învățământului anterior de tip non-formal și informal.

➤ *„Triunghiul cunoașterii”: educație, cercetare și inovație*

Aspectele cheie includ consolidarea legăturilor dintre învățământul superior și cercetare și aplicarea rezultatelor acestora la nivel industrial și la nivelul întreprinderilor, și stabilirea regiunilor de studiu axate pe universități drept motorul dezvoltării regionale.

➤ *Administrarea instituțiilor de învățământ superior*

Aspectele cheie includ consolidarea autonomiei și răspunderii publice a universităților, perfecționarea sistemelor de gestionare a personalului și punerea în aplicare atât a mecanismelor interne de asigurarea a calității, cât și a celor externe, în conformitate cu normele și orientările pentru asigurarea calității din domeniul învățământului superior european, așa cum au fost adoptate la Bergen în 2005.

3. LEONARDO DA VINCI – EDUCAȚIA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ INIȚIALĂ ȘI CONTINUĂ

Introducere: Context strategic

Cadrul strategic al programului Leonardo da Vinci rămâne în continuare Procesul de la Copenhaga, actualizat prin Comunicatul de la Maastricht (2004) și, mai recent, prin Comunicatul de la Helsinki (2006). Procesul urmărește cu predilecție creșterea atractivității, a calității și a performanței sistemelor de educație și formare profesională (VET), îmbunătățirea transparenței, sistemele de informare și orientare, recunoașterea competențelor și calificărilor și consolidarea dimensiunii europene. Până în 2010, inițiativele specifice care vor promova continuarea dezvoltării, testării și punerii în aplicare a instrumentelor comune europene pentru educație și formare profesională vor influența activitatea programului. Aceste inițiative includ dezvoltarea și testarea Sistemului european de transfer al creditelor pentru educația și formarea profesională (ECVET), punerea în aplicare a Cadrelor europene al calificărilor (EQF), și respectarea Concluziilor Consiliului din 2004 privind asigurarea calității sistemului de educație și formare profesională. Aceste activități vor contribui la consolidarea învățării reciproce, a activităților comune și a împărtășirii de experiență și de know-how.

O atenție specială va fi acordată facilitării participării sectoarelor, a partenerilor sociali și a companiilor, în special a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), la toate acțiunile programului Leonardo da Vinci.

Introducere: Obiectivele specifice și operaționale ale programului Leonardo da Vinci

Obiectivele specifice ale programului Leonardo da Vinci, astfel cum sunt prevăzute la articolul 25.1 din decizia privind programul, sunt următoarele:

- (a) să sprijine participanții în cadrul activităților de formare profesională inițială și continuă să dobândească și să utilizeze cunoștințe, aptitudini și calificări în vederea facilitării dezvoltării personale, a capacității de angajare și a participării pe piața europeană a muncii;
- (b) să sprijine îmbunătățirea calității și a inovației în sistemele, instituțiile și practicile de educație profesională și formare profesională;
- (c) să îmbunătățească atractivitatea educației profesionale și a formării profesionale, precum și a mobilității pentru angajatori și persoane, și să faciliteze mobilitatea persoanelor în formare profesională.

Obiectivele operaționale ale programului Leonardo da Vinci, astfel cum sunt prevăzute la articolul 25.2 din decizia privind programul, sunt următoarele:

- a) îmbunătățirea calității și creșterea volumului mobilității pe întreg teritoriul european a persoanelor implicate în educația profesională și formarea profesională inițială și în formarea continuă, astfel încât numărul stagiilor în întreprinderi să crească cel puțin până la 80 000 pe an, până la sfârșitul Programului de învățare de-a lungul vieții;
- (b) îmbunătățirea calității și creșterea volumului cooperării dintre instituții sau organizații care oferă posibilități de învățare, întreprinderi, parteneri sociali și alte organisme relevante din întreaga Europă;

- (c) facilitarea dezvoltării unor practici inovatoare în domeniul educației profesionale și formării profesionale, cu excepția nivelului terțiar, precum și a transferului acestora, inclusiv de la o țară participantă la alta;
- (d) îmbunătățirea transparenței și recunoașterii calificărilor și competențelor, inclusiv cele obținute prin învățare non-formală și informală;
- (e) încurajarea învățării limbilor străine moderne;
- (f) sprijinirea dezvoltării, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC.

Trebuie menționat faptul că, în cadrul acțiunilor privind mobilitatea și proiectele de „transfer de inovație” din cadrul programului Leonardo da Vinci, autoritățile naționale pot decide asupra anumitor priorități suplimentare precum tematicile de interes, țările de destinație, etc. Aceste priorități trebuie să fie conforme cu prioritățile europene prevăzute în prezentul document și stabilite de comun acord cu Comisia. Ele vor fi făcute cunoscute fie prin cereri naționale specifice, fie prin intermediul site-urilor web ale agențiilor naționale.

Acțiuni prioritare ale programului Leonardo da Vinci

3.1. Mobilitate și parteneriate

Se pune accent în special pe calitatea organizării mobilității, inclusiv a pregătirii pedagogice, lingvistice și culturale pentru perioada de studiu din străinătate conform principiilor stabilite în Carta europeană a calității pentru mobilitate, în vederea optimizării impactului pe care experiența mobilității îl produce asupra participantului.

Mobilitatea persoanelor în vederea formării profesionale și a profesioniștilor în educație și formare profesională

Această acțiune acoperă două tipuri de mobilitate:

- (1) mobilitatea persoanelor aflate în orice stadiu de formare profesională inițială și a persoanelor aflate pe piața muncii în formare profesională continuă.

Se va acorda prioritate proiectelor care organizează mobilitatea participanților, a persoanelor aflate într-un sistem de dublă ucenicie sau în alt sistem de educație profesională bazat pe învățarea alternativă sau pe formarea profesională prin muncă în cadrul întreprinderilor;

- (2) mobilitatea profesioniștilor în educația profesională și formarea profesională.

Se va acorda prioritate:

- dezvoltării competențelor personalului didactic, formatorilor și îndrumătorilor
- cooperării cu IMM-urile.

Parteneriatele Leonardo da Vinci

Nu există teme prioritare.

3.2. Proiecte multilaterale

Cele două tipuri de proiecte acoperite în cadrul acestei acțiuni de programul Leonardo da Vinci sunt:

- proiecte multilaterale de transfer de inovație (management descentralizat)
- proiecte multilaterale pentru dezvoltarea inovației (management centralizat).

Învățarea limbilor străine cu aplicabilitate în domeniul formării profesionale (Vocationally Oriented Language Learning - VOLL) și Învățarea integrată, bazată pe conținut, a limbilor străine (Content Integrated Language Learning - CLIL) reprezintă o prioritate pentru toate proiectele multilaterale Leonardo.

3.2.1. *Prioritatea 1: Transparența și recunoașterea competențelor și calificărilor*

În cadrul acestei priorități, proiectele sunt destinate să sprijine dezvoltarea sistemelor și programelor de calificări naționale și sectoriale care conțin instrumente comune europene menite să promoveze transparența și recunoașterea calificărilor, precum portofoliul Europass, sistemul european de transfer al creditelor pentru educația și formarea profesională (ECVET) și Cadrul european al calificărilor (EQF). Proiectele ar trebui să sprijine testarea și punerea în aplicare a elementelor unor astfel de cadre, precum:

- descrierea calificărilor în termeni de rezultate ale învățării;
- încadrarea calificărilor educației și formării profesionale în cele opt niveluri de referință ale Cadrului european al calificărilor (EQF) prin introducerea unor cadre și sisteme naționale de calificări;
- stabilirea calificărilor sub forma unor unități transferabile ale rezultatelor învățării prin alocare de credite;
- crearea de programe de educație și formare profesională care să prezinte instrumente flexibile de validare, transfer și recunoaștere a rezultatelor învățării obținute în diferite contexte de învățare: formală, informală și non-formală;
- combinarea și continuarea dezvoltării instrumentelor și cadrelor europene sau a aplicării acestora în anumite sectoare.

3.2.2. *Prioritatea 2: Dezvoltarea calității și atractivității sistemelor și practicilor de educație și formare profesională*

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui:

- să dezvolte și să testeze procedurile de asigurare a calității în formarea profesională inițială și în formarea profesională continuă, inclusiv prin aplicarea Cadrului european de referință pentru asigurarea calității;¹⁴
- să dezvolte rute educaționale de înaltă calitate privind educația și formarea profesională care să aibă drept rezultat o tranziție ușoară spre locul de muncă și/sau

¹⁴ Cadrul european de referință pentru asigurarea calității reprezintă un sistem de referință destinat să ajute statele membre și țările participante la dezvoltarea, îmbunătățirea, monitorizarea și evaluarea propriilor sisteme și practici, pe baza unor principii și criterii comune.

continuarea studiilor la un nivel superior și să promoveze sistemul de orientare și consiliere la toate nivelurile;

- să consolideze autonomia și atractivitatea sistemelor de educație și formare profesională prin accentuarea cooperării cu partenerii sociali și toate instituțiile relevante.

3.2.3. Prioritatea 3: Dezvoltarea abilităților și competențelor personalului didactic, formatorilor și îndrumătorilor din domeniul educației și formării profesionale

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să aibă în vedere nevoia de dezvoltare a abilităților și competențelor în formarea profesională a formatorilor profesioniști, inclusiv dezvoltarea profesională continuă a acestora și învățarea limbilor străine. Propunerile ar trebui să includă:

- dezvoltarea rolului cadrelor didactice și a formatorilor din domeniul educației și formării profesionale ca răspuns la schimbările care au loc în mod sistematic, precum orientarea spre produsele învățării și spre sistemele bazate pe dobândirea de competențe;
- consolidarea legăturii dintre cadrele didactice și formatorii din domeniul educației și formării profesionale și viața profesională (întreprinderi, sectoare ocupaționale, etc.);
- dezvoltarea abilităților pedagogice ale cadrelor didactice și ale formatorilor din domeniul educației și formării profesionale și implicarea acestora în dezvoltarea programelor de învățământ.

3.2.4. Prioritatea 4: Dezvoltarea competențelor profesionale luând în considerare necesitățile pieței muncii

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să sprijine legături strânse cu viața profesională, pentru a face ca educația și formarea profesională să fie mai sensibile la necesitățile pieței muncii. Proiectele ar trebui să vizeze îmbunătățirea identificării sectoriale și anticiparea necesităților în materie de abilități și competențe, precum și integrarea lor în cadrul ofertei de educație și formare profesională. Aceasta implică, de asemenea, promovarea integrării învățării cu munca. Propunerile ar trebui să includă următoarele:

- încurajarea implicării diferitelor părți interesate în a face educația și formarea profesională mai sensibile la necesitățile pieței muncii, ținând cont de schimbările care au loc în mod sistematic, precum orientarea spre produsele învățării și spre sistemele bazate pe dobândirea de competențe;
- dezvoltarea și testarea metodelor și sistemelor sectoriale comune pentru anticiparea necesităților în domeniul competențelor, implicând societăți/organizații sectoriale/parteneri sociali în cadrul educației și formării profesionale;
- încurajarea integrării învățării cu viața profesională prin promovarea unor medii de lucru cu potențial educațional, formare profesională la locul de muncă și mijloace de ucenicie ca bază pentru dezvoltarea competențelor profesionale relevante pentru necesitățile pieței muncii.

3.2.5. **Prioritatea 5: Creșterea nivelului de instruire a grupurilor de risc**

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să se axeze asupra:

- integrării pe piața muncii a grupurilor cu nevoi speciale, de exemplu, a persoanelor care au abandonat prematur școala, a muncitorilor puțin calificați, a persoanelor cu dizabilități, a imigranților și a persoanelor care au făcut parte din categoria muncitorilor mobili, a etniilor minoritare, prin dezvoltarea abilităților și competențelor legate de specificul muncii;
- accentuarea interesului pentru, și a participării ambelor sexe la, acele domenii de educație și formare profesională în cadrul cărora, pentru moment, sunt insuficient reprezentate (de exemplu, participarea femeilor în domeniul tehnologic);
- activități de soluționare a problemelor cauzate de schimbările demografice, precum menținerea persoanelor în vârstă pe piața muncii.

Această activitate va ajuta statele membre să atingă până în anul 2010 valorile de referință stabilite pentru participarea la educație și formare profesională.

3.3. **Rețele**

Proiectele axate pe această acțiune ar trebui să sprijine colaborarea dintre actorii sistemului de educație și formare profesională, întreprinderi, sectoarele economice, partenerii sociali și organizațiile implicate în educația și formarea profesională la nivel sectorial. Proiectele-rețea ar trebui să sprijine următoarele:

3.3.1. **Rețelele ECVET**

Sprijin în vederea testării Sistemului european de transfer al creditelor pentru educația și formarea profesională (ECVET)¹⁵, în cadrul următoarelor sectoare cheie:

- Fabricarea și întreținerea automobilelor
- Industriile de prelucrare, în special industria chimică
- Transport și logistică
- Construcții
- Industria hotelieră și sistemul de catering
- Comerț
- Sectorul meșteșugăresc
- Servicii bancare, asigurări și servicii financiare

3.3.2. **Rețelele părților interesate**

- Identificarea și difuzarea de bune practici de formare la nivelul fiecărui sector și la nivelul întregului sistem de educație și formare profesională.

¹⁵ http://ec.europa.eu/education/policies/educ/ecvet/com180_en.pdf

- Dezvoltarea și consolidarea cooperării dintre furnizorii de educație și formare profesională și întreprinderi.

4. GRUNDTVIG – EDUCAȚIA ADULȚILOR ȘI ALTE RUTE EDUCAȚIONALE

Introducere: Context strategic

Obiectivul politicii generale a Uniunii Europene de a stimula creșterea economică, competitivitatea și inserția socială (Strategia de la Lisabona) reprezintă cadrul de acțiune al programului Grundtvig, al cărui scop este de a răspunde dublei provocări din domeniul educației vizând, pe de o parte problema numărului ridicat de adulți care au părăsit prematur școala sau, în cazul multor imigranți, a celor care nu au avut posibilitatea să beneficieze de educație școlară, și, pe de altă parte, problemele populației în proces de îmbătrânire. Educația adulților contribuie la abordarea acestor provocări, oferind ambelor categorii de persoane posibilitatea de a-și îmbunătăți cunoștințele și competențele.

Educația adulților reprezintă o componentă vitală a învățării de-a lungul vieții. Însă participarea adulților la educație și formare profesională nu este doar limitată, ci și neechilibrată. Persoanele care au beneficiat cel mai puțin de educație sunt cel mai puțin susceptibile a participa la învățarea continuă. În comparație cu valoarea standard de participare la învățarea de-a lungul vieții de 12,5% din populația de adulți cu vârstă de muncă vizată a fi atinsă de statele membre până în 2010, rata medie pentru anul 2006 a fost de 9,6%, valoare care a variat considerabil de la țară la țară, de la 1,3% la 29%.

Pentru a răspunde acestor probleme, ca și altor provocări cu care se confruntă Europa precum schimbările demografice, dezvoltarea rapidă din alte regiuni de pe glob și sărăcia dublată de inserția socială, Comisia a publicat în 2006 o comunicare intitulată „Educația adulților: niciodată nu este prea târziu să înveți”¹⁶. Comunicarea menționată subliniază importanța educației adulților în creșterea șanselor de angajare a acestora, a mobilității acestora pe piața muncii, a dobândirii de competențe cheie, promovând în același timp o piață a muncii și o societate deschise inserției sociale.

Comunicarea a fost urmată de un plan de acțiune¹⁷ în septembrie 2007, care a stabilit cum vor putea statele membre și alte părți interesate, cu sprijin la nivel european, să dezvolte sisteme de educație a adulților eficiente și eficace.

Este esențial ca participarea adulților la educație să crească și să devină mai echitabilă. Trebuie promovată o cultură a calității, acordându-se o atenție specială persoanelor care învață, dezvoltării profesionale a personalului educațional, furnizorilor și beneficiarilor. Punerea în aplicare a sistemelor de recunoaștere și validare a educației non-formale și informale este esențială pentru motivarea adulților. În sfârșit, calitatea și comparabilitatea datelor cu privire la educația adulților trebuie îmbunătățite astfel încât să constituie baza elaborării viitoarelor politici.

Introducere: Obiectivele specifice și operationale ale programului Grundtvig

¹⁶ COM (2006) 614

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf

Obiectivele specifice ale programului Grundtvig prevăzute la articolul 29.1 din decizia privind programul sunt:

- a) să răspundă provocării educaționale pe care o reprezintă o populație europeană în proces de îmbătrânire;
- (b) să contribuie la furnizarea, pentru adulți, a unor mijloace pentru îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor acestora.

Obiectivele operaționale ale programului Grundtvig prevăzute la articolul 29.2 din decizia privind programul sunt următoarele:

- a) îmbunătățirea calității și accesibilității mobilității în întreaga Europă a persoanelor implicate în învățământul pentru adulți și creșterea volumului acesteia, astfel încât să sprijine mobilitatea a cel puțin 7 000 de astfel de persoane pe an până în 2013;
- (b) îmbunătățirea calității și creșterea volumului cooperării dintre organizațiile implicate în învățământul pentru adulți în Europa;
- (c) sprijinirea persoanelor din grupuri sociale vulnerabile și care trăiesc în contexte sociale marginale, în special a persoanelor vârstnice și a celor care și-au abandonat studiile fără a deține calificările de bază, pentru a le oferi posibilități alternative de acces la învățământul pentru adulți;
- (d) facilitarea dezvoltării unor practici inovatoare în domeniul învățământului pentru adulți și a transferului acestora, inclusiv de la o țară participantă la alta;
- (e) sprijinirea dezvoltării, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC;
- (f) îmbunătățirea abordărilor pedagogice și a gestionării organizațiilor de învățământ pentru adulți.

Acțiuni prioritare ale programului Grundtvig

4.1. Mobilitate și parteneriate

Mobilitate: Burse de formare profesională continuă a personalului implicat în educația adulților

Nu există teme prioritare.

Parteneriate

Nu există teme prioritare.

4.2. Proiecte multilaterale

Se vor susține acele proiecte care prevăd dezvoltarea inovației și/sau difuzarea inovației și a bunelor practici cu impact pozitiv dovedit.

4.2.1. **Prioritatea 1: Competențele cheie**¹⁸

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să conducă la rezultate concrete, care pot fi difuzate (metode, instrumente, materiale), vizând aspecte precum:

- creșterea accesului la competențele de bază precum abilitatea de a citi și de a scrie, abilitatea de a comunica în limbi străine, competențe în matematică, competențe de bază în știință și tehnologie și competențe digitale;
- sprijinul acordat persoanelor care învață în vederea dezvoltării de competențe transversale precum competențele sociale, civice, interculturale și spiritul antreprenorial cu scopul de a facilita adaptarea la o societate în continuă schimbare și la cerințele de pe piața muncii;
- consolidarea încrederii în sine a adulților și promovării sentimentului de împlinire a acestora prin sensibilizarea la cultură și capacitatea de exprimare creativă.

4.2.2. **Prioritatea 2: Îmbunătățirea calității educației adulților**

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să conducă la rezultate concrete, care pot fi difuzate (metode, instrumente, materiale), vizând aspecte precum:

- îmbunătățirea procesului de identificare a nevoilor cadrelor didactice, a formatorilor și a altor categorii de personal educațional;
- dezvoltarea de abordări comune în vederea îmbunătățirii calității sistemului de calificări al profesorilor, îndrumătorilor și a altor categorii de personal implicat în educația adulților, și în vederea adaptării în consecință a formării profesionale a acestora;
- intensificarea cooperării locale și regionale între organizațiile pentru educația adulților și alte instituții de învățământ și societăți, în cadrul conceptului de „regiune de studiu”;
- îmbunătățirea asigurării calității serviciilor și instituțiilor, inclusiv prin analizarea felului în care Cadrul european de referință pentru asigurarea calității pentru formarea profesională poate fi aplicat în domeniul educației adulților.

4.2.3. **Prioritatea 3: Îmbunătățirea atractivității și accesibilității educației pentru adulți**

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să conducă la rezultate concrete, care pot fi difuzate (metode, instrumente, materiale), vizând aspecte precum:

- motivarea cursanților de a se dedica învățării, inclusiv prin intermediul serviciilor de consiliere, al strategiilor legate de mobilitate, al campaniilor de sensibilizare și al parteneriatelor cu întreprinderile;
- utilizarea instrumentelor TIC (tehnologii informaționale și de comunicație) și de învățare online în vederea creșterii accesului la educația adulților;

¹⁸ Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea de-a lungul vieții, JO L 394/10, 30.12.2006. Cele opt competențe sunt: comunicare în limba maternă; comunicare în limbi străine; competențe în matematică și competențe de bază în știință și tehnologie; competențe digitale; competența învățării procesului de învățare; competențe interpersonale și civice; spirit de inițiativă și antreprenorial; conștiință și expresie culturală.

- îmbunătățirea transparenței și a utilizării calificărilor obținute în cadrul educației pentru adulți și facilitarea accesului la formarea profesională, la educația generală și la învățământul superior.

4.2.4. *Prioritatea 4: Îmbunătățirea validării învățării non-formale și informale*

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să se axeze pe producerea, testarea și punerea în aplicare a metodelor, instrumentelor și materialelor pentru:

- îmbunătățirea validării rezultatelor învățării non-formale și informale, luând în considerare diferitele nevoi ale persoanelor adulte care învață;
- îmbunătățirea validării învățării non-formale și informale a practicienilor din domeniul educației adulților;
- evaluarea modului în care principiile și cadrele existente pot fi aplicate educației adulților ca răspuns la necesitățile specifice ale adulților;
- identificarea și difuzarea mecanismelor de evaluare a competențelor și de recunoaștere a educației formale, non-formale și informale a migranților.

4.2.5. *Prioritatea 5: Promovarea educației adulților pentru cetățenii și emigranții marginalizați și defavorizați*

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să conducă la rezultate concrete, care pot fi difuzate (metode, instrumente, materiale), vizând aspecte precum:

- dezvoltarea de metode de învățare alternative în vederea integrării sau reintegrării persoanelor marginalizate și defavorizate din cadrul societății și de pe piața muncii;
- schimbul bunelor practici în vederea facilitării educației interculturale, a procesului de învățare a cetățenilor marginalizați și în vederea integrării acestora din punct de vedere lingvistic, social și cultural;
- folosirea sportului pentru a pune la dispoziția cetățenilor marginalizați și defavorizați noi posibilități de învățare.

4.2.6. *Prioritatea 6: Predarea și învățarea la vârste mai avansate; învățarea intergenerațională și familială*

În cadrul acestei priorități, proiectele ar trebui să conducă la rezultate concrete, care pot fi difuzate (metode, instrumente, materiale), vizând aspecte precum:

- transferul de cunoștințe, metode și bune practici în educația seniorilor;
- punerea la dispoziția seniorilor a competențelor care le sunt necesare acestora pentru a face față schimbărilor și pentru a rămâne activi în societate;
- consolidarea contribuției persoanelor de vârstă a treia la educarea altor persoane;
- dezvoltarea de abordări inovatoare în privința învățării intergeneraționale și familiale.

4.3. Rețele

4.3.1. **Prioritatea 1: Învățarea limbilor străine în educația adulților**

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- schimbul de cunoștințe și diseminarea bunelor practici privind posibilitățile adulților de a învăța limbi străine;
- identificarea nevoilor actuale, în curs de apariție și viitoare ale cooperării europene în domeniul învățării limbilor străine de către adulți (inclusiv educația formală, non-formală și informală);
- dezvoltarea de strategii de soluționare a lacunelor din cadrul învățării de limbi străine de către adulți, acolo unde oferta de formare este în prezent inadecvată;
- dezvoltarea de strategii, planuri și materiale pentru a spori competența interculturală a personalului implicat în educația adulților;
- difuzarea de planuri de formare și de materiale pentru formatorii care predau limbile străine pentru adulți.

4.3.2. **Prioritatea 2: Formarea de rețele academice în educația adulților**

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să promoveze o mai strânsă cooperare și relaționare între procesul de predare și cercetarea privind educația adulților și furnizorii și practicanții acestui tip de învățământ. Proiectele ar trebui să se axeze pe:

- cercetarea și analizarea necesităților agendei europene din domeniul predării și cercetării privind învățarea de-a lungul vieții în general și educația adulților în special;
- cercetarea, analiza și dezbateră tendințelor actuale și viitoare la nivel universitar continuând cercetarea din domeniul educației;
- identificarea de modele eficiente pentru a finanța formarea de rețele academice;
- identificarea și promovarea unei cooperări și relaționări mai strânse între instituțiile de învățământ superior care își desfășoară activitatea în domeniul andragogiei/educației adulților;
- dezvoltarea, testarea și promovarea instrumentelor de asigurare și îmbunătățire a calității în educația adulților;
- analiza implicațiilor reformelor naționale pentru sectorul educației adulților;
- dezvoltarea cooperării și a structurilor de colaborare între instituțiile de învățământ superior, asociațiile la nivel european și alte organisme implicate în activitățile de cercetare și dezvoltare legate de educația adulților.

4.3.3. **Prioritatea 3: Formarea de rețele ale părților interesate în educația adulților**

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- consolidarea cooperării între furnizorii de educație pentru adulți, ONG-uri, societatea civilă, partenerii sociali și responsabilii cu luarea deciziilor la nivel local, regional, național și european;
- schimbul de cunoștințe și diseminarea bunelor practici cu privire la posibilitățile de învățare la vârstă adultă din Europa;
- identificarea nevoilor actuale, în curs de apariție și viitoare ale cooperării europene privind educația și consilierea adulților;

- analiza metodelor și practicilor care să ducă la creșterea participării la învățământul pentru adulți.

4.3.4. **Prioritatea 4: Validarea și certificarea**

În cadrul acestei priorități, rețelele ar trebui să se axeze pe:

- îmbunătățirea validării rezultatelor învățării non-formale și informale, luând în considerare diferitele nevoi ale persoanelor adulte care învață;
- îmbunătățirea validării învățării non-formale și informale a practicienilor din domeniul educației adulților;
- evaluarea modului în care principiile și cadrele existente pot fi aplicate educației adulților ca răspuns la necesitățile specifice ale adulților;
- identificarea și difuzarea mecanismelor de evaluare a competențelor și de recunoaștere a educației formale, non-formale și informale a migranților.

CAPITOLUL 2 – PROGRAMUL TRANSVERSAL

Obiectivele specifice și operationale ale programului transversal

Obiectivele specifice ale programului transversal, astfel cum sunt prevăzute la articolul 32.1 din decizia privind programul, sunt următoarele:

- (a) să promoveze cooperarea europeană în domenii care vizează două sau mai multe subprograme sectoriale;
- (b) să promoveze calitatea și transparența sistemelor de educație și formare profesională ale statelor membre.

Obiectivele operaționale ale programului transversal, astfel cum sunt prevăzute la articolul 32.2 din decizia privind programul, sunt următoarele:

- (a) sprijinirea elaborării de politici și a cooperării la nivel european în domeniul învățării de-a lungul vieții, în special în contextul procesului de la Lisabona și al programului de lucru „Educație și formare profesională 2010”, precum și al proceselor de la Bologna și Copenhaga și al succesorilor acestora;
- (b) asigurarea unei furnizări adecvate de date, statistici și analize comparabile care să servească drept bază pentru elaborarea unor politici în domeniul învățării de-a lungul vieții, precum și monitorizarea progreselor înregistrate în vederea atingerii obiectivelor și țintelor în materie de învățare continuă și identificarea domeniilor care necesită o atenție deosebită;
- (c) promovarea învățării limbilor și sprijinirea diversității lingvistice în statele membre;
- (d) sprijinirea dezvoltării, în domeniul învățării de-a lungul vieții, a unui conținut, a unor servicii, pedagogii și practici inovatoare bazate pe TIC;
- (e) asigurarea unui sistem de recunoaștere, demonstrare și punere în practică adecvat și la scară largă a rezultatelor Programului de învățare de-a lungul vieții.

1. ACTIVITATEA CHEIE 1- COOPERARE ȘI INOVAȚIE STRATEGICĂ

1.1 Mobilitate (vizite de studiu)

Această acțiune are drept scop încurajarea discuțiilor, a schimburilor de informații și a învățării reciproce pe teme de interes comun la nivelul UE, promovând abordările de calitate și transparența sistemelor de educare și formare profesională.

Programul vizitelor de studiu va urma prioritățile politicii de educație și formare profesională, inclusiv prioritățile identificate de către statele membre. În plus, o atenție specială va fi acordată conectării acestor teme cu obiectivele programului de lucru 2010.

Tematica prioritară a vizitelor de studiu include:

- Elaborarea și punerea în practică a politicilor bazate pe evidențe

- Metodele inovatoare de punere în aplicare a instrumentelor europene
- Inserția socială și aspecte ale integrării
- Creșterea atractivității și calității sistemului de educație și formare profesională
- Învățarea într-un mediu de lucru
- Modele de împărțire a costurilor în sistemul de educație și formare profesională
- Creșterea participării adulților la educație și formare profesională (de exemplu, prin cooperarea cu partenerii sociali)
- Integrarea instrumentelor politicii educaționale și ale politicii privind piața muncii în cadrul strategiilor programului de învățare de-a lungul vieții
- Metode inovatoare de a integra artele creative în procesul de învățare și formare profesională
- Consiliere și formare profesională vizând schimbarea economică și îmbătrânirea populației active.

1.2 Studii și cercetări comparative

Obiectivele acestei acțiuni sunt realizarea de analize comparative a sistemelor educaționale din UE, în vederea asigurării unei furnizări adecvate de date, statistici și analize comparabile care să servească drept bază pentru elaborarea unor politici în domeniul învățării de-a lungul vieții, precum și monitorizarea progreselor înregistrate în vederea atingerii obiectivelor și țintelor în materie de învățare continuă și identificarea domeniilor care necesită o atenție deosebită.

Temele prioritare ale cercetării comparative menite a consolida baza factuală a politicilor și practicilor în domeniul educației și formării profesionale sunt:

- Tema 1: Promovarea excelenței, eficienței și echității în cadrul învățământului superior: accesul și menținerea studenților.
- Tema 2: Dezvoltarea în continuare a sistemului de învățământ pentru adulți: identificarea, evaluarea și promovarea calității în ceea ce privește organizarea, gestionarea și finanțarea educației pentru adulți.
- Tema 3: Combaterea viciilor procesului de dobândire de competențe cheie pe perioada învățământului preșcolar și a învățământului obligatoriu.
- Tema 4: Promovarea atractivității și calității educației și formării profesionale: sistemul de guvernare a educației și formării profesionale și aprofundarea înțelegerii interacțiunii dintre educația și formarea profesională, învățământul superior și viața profesională.
- Tema 5: Rolul activităților de creație în procesul de învățare și impactul acestora asupra capacităților de inovare ale oamenilor.

2. ACTIVITATEA CHEIE 2 - LIMBILE

Introducere: Context strategic

Diversitatea lingvistică este un fapt de viață în Europa. Uniunea Europeană se angajează să mențină și să promoveze această caracteristică esențială a culturilor noastre. În cadrul Strategiei de la Lisabona relansate și în cadrul programului de lucru „Educație și formare profesională 2010”, abilitatea de a comunica în limbi străine este considerată o competență cheie. O forță de muncă având abilități de comunicare în limbi străine și abilități interculturale ajută întreprinderile Europei să concureze în mod eficient pe piața globală, crește șansele proprii de angajare și este esențială pentru procesul de creștere economică și crearea unor locuri de muncă mai bune. De asemenea, multilingvismul consolidează dezvoltarea personală, cetățenia europeană și coeziunea socială și promovează dialogul intercultural prin crearea de oportunități pentru descoperirea de noi valori, credințe și comportamente.

Promovarea învățării limbilor și a diversității lingvistice reprezintă unul dintre obiectivele programului de învățare continuă per ansamblu și al programelor Comenius, Erasmus, Grundtvig și Leonardo în particular. Activitatea cheie intitulată „Limbile” completează aceste programe sectoriale prin intermediul unei componente având drept scop să răspundă nevoilor în materie de predare și de învățare a limbilor străine în domenii vizate de cel puțin două subprograme. Toate limbile sunt eligibile în cadrul programului.

Acțiunile prioritare din cadrul Activității cheie 2: Limbile

2.1 Proiecte multilaterale

Proiectele transversale trebuie să completeze cel puțin două dintre cele patru programe anterioare și să se axeze pe sensibilizarea la importanța limbilor străine și pe caracterul multilingv al Uniunii Europene, promovând accesul la resurse de învățare a limbilor străine și contribuind la dezvoltarea și difuzarea de materiale pentru învățarea limbilor străine, inclusiv cursuri on-line și instrumente de evaluare lingvistică. Se recomandă acolo unde este cazul utilizarea Cadrului european comun de referință pentru limbi al Consiliului Europei.

Se va acorda prioritate propunerilor care vor aborda una sau mai multe dintre următoarele teme:

- consolidarea dobândirii de competențe în limbile mai puțin cunoscute ale Europei și/sau sensibilizarea cu privire la aceste limbi;
- consolidarea dobândirii de competențe lingvistice în vederea îmbunătățirii dialogului intercultural în Europa;
- consolidarea competențelor lingvistice relevante pentru locul de muncă în scopul îmbunătățirii integrării persoanelor în cadrul întreprinderilor și al creșterii competitivității europene;
- dezvoltarea și promovarea de metodologii capabile să motiveze persoanele care învață limbi străine și să dezvolte capacitatea acestora de învățare a limbilor în cauză.

2.2 Rețele

Rețelele transversale contribuie la dezvoltarea politicilor în domeniul limbilor străine. Aceste rețele promovează învățarea limbilor și diversitatea lingvistică, facilitează schimbul de informații privind tehnicile inovatoare și bunele practici, în special între factorii de decizie și personalul calificat din domeniul educației, adaptează și difuzează produsele unor proiecte anterioare către potențialii utilizatori (autoritățile publice, practicienii, companiile private, persoanele care învață limbi străine, etc).

Se va acorda prioritate proiectelor care vor aborda una sau mai multe dintre următoarele teme:

- identificarea, dezvoltarea și difuzarea de informații privind bunele practici în vederea îmbunătățirii dialogului intercultural în Europa prin intermediul învățării și predării de limbi străine;
- dezvoltarea și promovarea integrării politicilor de promovare a învățării limbilor și a diversității lingvistice la toate nivelurile de educație formală și non-formală;
- identificarea și schimbul de bune practici în predarea de limbi străine persoanelor cu nevoi speciale.

3. ACTIVITATEA CHEIE 3 - TIC

Introducere: Context strategic

Promovarea tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC) constituie unul dintre obiectivele programului de învățare continuă per ansamblu și al programelor Comenius, Erasmus, Grundtvig și Leonardo în particular. Activitatea cheie „TIC” completează aceste programe prin adăugarea unei componente care să răspundă nevoilor în materie de predare și învățare a TIC în cadrul a cel puțin două subprograme.

Această activitate cheie se concentrează asupra potențialului TIC de a cataliza inovația și mutația socială și educativă. Nu este vorba de tehnologia în sine, ci despre cum să îmbunătățim procesul de învățare prin utilizarea TIC (de exemplu, simulările; stagiile deschise; re-motivarea tinerilor care au abandonat școala; învățarea în afara mediului școlar; învățarea de-a lungul vieții flexibilă destinată să acopere lacunele de competențe digitale).

În toate statele membre s-au înregistrat progrese considerabile în domeniul TIC de la stabilirea Strategiei de la Lisabona. Aproape toate instituțiile de învățământ și formare profesională sunt echipate cu și legate în rețele TIC. Cu toate acestea, numeroase acțiuni sunt necesare în continuare în vederea realizării întregului potențial al TIC pentru a susține progrese pedagogice inovatoare, generalizarea accesului la învățarea de-a lungul vieții și gestionarea avansată a sistemelor educaționale. Se va maximiza astfel profitul din investițiile anterioare în TIC.

Acțiunile prioritare din cadrul Activității cheie 3: TIC

3.1 Proiecte multilaterale

Se va acorda prioritate următoarelor teme:

3.1.1 *Prioritatea 1: Identificarea și punerea în aplicare de modalități inovatoare de utilizare a TIC în învățarea de-a lungul vieții, în special în cazul grupurilor expuse riscului de excludere socială*

TIC oferă persoanelor posibilitatea de a-și dezvolta relațiile sociale și acest lucru poate duce la facilitarea procesului de învățare. A învăța este în mare măsură un proces social. Autoînvățarea și învățarea informală în grup sunt modalități importante de dezvoltare a abilităților și competențelor digitale. Aceste procedee sunt însă extrem de importante și în cadrul educației formale. Noua generație de instrumente și platforme de relaționare socială bazate pe TIC ('Web 2.0' și alte dezvoltări TIC relevante) devine din ce în ce mai populară. Exemple sunt weblog-urile, wiki-urile, podcast-urile, programele software sociale, site-uri sociale virtuale, alături de instrumente precum telefoanele mobile. Acestea sunt ușor de utilizat, accesibile și larg răspândite, mai ales în rândul persoanelor expuse riscului de excludere socială (elevii care abandonează școala prematur, minoritățile etnice, persoanele mai în vârstă, etc), oferind astfel posibilitatea de a (re)-conecta persoanele expuse riscului de excludere socială cu serviciile publice, educația și angajamentul civic.

Proiectele ar trebui să acopere:

- dezvoltarea și punerea în aplicare a metodelor educaționale experimentale legate de aceste noi tendințe și instrumente, inclusiv analiza impactului lor asupra rezultatelor învățării, asupra comportamentului și atitudinilor persoanelor care învață și asupra realizării unor obiective mai largi din domeniul politicii educaționale, precum calitatea, egalitatea, includerea, eficiența, toleranța, etc.;
- analize comparative ale practicilor existente care să identifice bunele practici și factorii de succes transferabile/transferabili;

3.1.2 Prioritatea 2: TIC – catalizator al inovației și creativității în învățarea de-a lungul vieții

Dezvoltarea abilităților de inovație necesită noi metodologii și strategii de predare/învățare bazate pe metode de învățare activă precum: rezolvarea în mod creativ a problemelor, învățarea prin descoperire, învățarea prin practică, învățarea prin experimentare, gândirea critică și creativitatea. Învățarea pe bază de TIC poate sprijini în mod eficient aceste noi metodologii. Proiectele ar trebui să dezvolte abordări educaționale inovatoare de consolidare a abilităților de a învăța și a capacităților de inovare.

Se va acorda prioritate proiectelor care vor identifica și utiliza soluțiile oferite de TIC în materie de învățare prin abordarea uneia sau a mai multor teme, dintre următoarele:

- încurajarea creativității, astfel persoana poate învăța ca, prin intermediul expresiei creative, a gândirii critice și a gândirii laterale, să genereze idei noi și soluții inovatoare;
- încurajarea învățării prin autointerogare și rezolvare de probleme, astfel persoana poate învăța activ prin experimente realizate în viața reală și/sau în plan virtual;
- sprijinirea învățării la distanță, autonomă și independentă, în contexte în care persoanele care învață sunt capabile să își pună în practică imediat cunoștințele;
- sprijinirea învățării prin colaborare, în grupuri, pentru a aborda probleme complexe care necesită soluții creative și inovatoare.

3.2 Rețele

Se va acorda prioritate rețelelor care vor avea drept scop:

3.2.1 Prioritatea 1: Abordarea unor aspecte transversale cu scopul de a relaționa și conecta într-un mod inovator diferite comunități de învățare prin intermediul TIC

Conceptul de comunitate de învățare, bazat pe legătura puternică dintre școală, casă, loc de muncă și comunități locale, câștigă din ce în ce mai mult teren. Acest concept va ocupa un loc central în cadrul noilor servicii și infrastructuri TIC prevăzute pentru Europa.

Se va acorda prioritate propunerilor de rețele care vor trata una sau mai multe dintre următoarele teme:

- împărtășirea de cunoștințe și punerea în aplicare a unor parteneriate stabilite între toți actorii implicați în învățarea cu ajutorul TIC (de exemplu, între editori și furnizorii de conținut ad-hoc);
- acordarea de consiliere și sprijin privind acele aspecte transversale care țin de utilizarea de servicii cu conținut digital în instituțiile de educație formală, non-formală și informală, precum aspectele legale cu privire la dreptul de proprietate intelectuală, standardele de calitate, evaluarea electronică și portofoliile electronice;
- dezvoltarea inovației educaționale pe baza capacității TIC de a facilita noile pedagogii și adaptarea acestora la schimbările sociale și economice, noile abilități de a învăța și gestionarea schimbării.

3.2.2 *Prioritatea 2: Consolidarea legăturilor dintre TIC, creativitate și abilitățile de inovație*

Există o legătură din ce în ce mai strânsă și mai importantă între progresele înregistrate în educație și formare profesională datorită TIC și noile posibilități create de aceste progrese în vederea dezvoltării creativității și inovației între indivizi, grupuri și organizații la nivel european.

Se va acorda prioritate propunerilor de rețele care vor trata una sau mai multe dintre următoarele teme:

- schimbul de informații și punerea în aplicare a unor metodologii experimentale de dezvoltare a creativității și inovației prin utilizarea TIC;
- asigurare de consiliere și sprijin instituțiilor și practicanților din domeniu;
- identificarea bunelor practici și furnizarea de studii de caz ale metodelor de predare și învățare servind drept bază pentru capacitatea de inovare;
- implicarea în activități publicitare și de sensibilizare, facilitând dialogul între părțile interesate și sprijinind difuzarea rezultatelor europene.

4. ACTIVITATEA CHEIE 4 – DIFUZAREA ȘI VALORIFICAREA REZULTATELOR

Activitatea cheie „Difuzarea și valorificarea rezultatelor” reflectă conștientizarea din ce în ce mai acută, atât în rândul factorilor de decizie la nivel politic, cât și în rândul practicanților, a necesității garantării unui impact maxim al proiectelor și acțiunilor finanțate de către UE în vederea susținerii agendei revizuite de la Lisabona și punerii în practică a programului de lucru „Educație și formare profesională 2010”. Obiectivul esențial al acestei activități cheie este de a contribui la crearea unui cadru propice unei valorificări eficiente a rezultatelor la nivel local, sectorial, regional, național și european. Acțiunile finanțate în cadrul acestei activități cheie completează acțiunile de difuzare și valorificare a rezultatelor specifice obținute în cadrul programelor sectoriale și a altor activități cheie.

În mod normal, vor fi preferate proiectele care propun o abordare integrată în cadrul a două sau mai multe sectoare diferite de învățare de-a lungul vieții, care implică factori de decizie esențiali și/sau dau dovadă de un potențial de impact considerabil și măsurabil la nivel sectorial, regional, național și/sau european.

4.1 Proiecte multilaterale

Se va acorda prioritate proiectelor multilaterale care se vor axa pe:

- dezvoltarea unei infrastructuri adecvate (analiză, mecanisme, metodologii și instrumente practice) pentru a facilita valorificarea rezultatelor;
- acțiune transversală la nivel european (pe sector, temă sau grup de utilizatori);
- promovarea „valorificării rezultatelor” prin intermediul rețelelor esențiale existente și a organizațiilor relevante, cu scopul de a transfera și pune în aplicare rezultatele (multiplicare) și/sau de a le integra în cadrul politicilor.

4.2 Studii și material de referință

Se va acorda prioritate proiectelor care se vor axa pe:

- sprijinirea grupurilor de reflecție, a observatorilor, etc. pentru identificarea necesităților prezente și viitoare ale utilizatorilor și satisfacerea acestor necesități cu rezultatele existente;
- cercetarea oportunităților pentru integrarea rezultatelor proiectului în cadrul politicii, definind și prezentând mecanisme care să unească proiecte, programe și politici;
- identificarea, analizarea și utilizarea rețelelor corespunzătoare pentru a valorifica rezultatele;
- identificarea acțiunilor considerate ca bune practici pentru difuzarea și valorificarea rezultatelor.

CAPITOLUL 3 – PROGRAMUL JEAN MONNET

Obiectivele specifice și operationale ale programului Jean Monnet

Obiectivele specifice ale programului Jean Monnet, astfel cum sunt prezentate la articolul 35.1 din decizia privind programul, sunt:

- (a) să stimuleze activitățile de predare, cercetare și analiză în domeniul studiilor de integrare europeană;
- (b) să sprijine existența unui număr corespunzător de instituții și asociații care să se concentreze pe aspecte legate de integrarea europeană și pe educație și formare profesională într-o perspectivă europeană.

Obiectivele operaționale ale programului Jean Monnet, astfel cum sunt prezentate la articolul 35.2 din decizia privind programul, sunt:

- (a) promovarea excelenței în predare, cercetare și analiză în studiile de integrare europeană din instituțiile de învățământ superior din cadrul și din afara Comunității;
- (b) sporirea cunoștințelor și a gradului de conștientizare a problemelor legate de integrarea europeană în rândul specialiștilor universitari și, în general, al cetățenilor europeni;
- (c) sprijinirea instituțiilor-cheie europene care se ocupă de aspecte legate de integrarea europeană;
- (d) sprijinirea existenței unor instituții și asociații europene de înaltă calitate care să activeze în domeniul educației și formării profesionale.

ACTIVITĂȚILE DE PREDARE, CERCETARE ȘI ANALIZĂ ALE PROGRAMULUI JEAN MONNET

Acțiunea (a) a programului Jean Monnet vizează stimularea predării, cercetării și analizei în domeniul integrării europene la nivelul instituțiilor de învățământ superior (din cadrul și din afara Uniunii Europene). Obiectivul este de a spori cunoștințele și gradul de conștientizare a problemelor legate de integrarea europeană în rândul specialiștilor universitari, al studenților și al cetățenilor din lumea întreagă.

Se va acorda prioritate proiectelor care:

a) pentru Catedrele Jean Monnet

- presupun crearea unor activități noi de predare, în special în țările candidate și în restul lumii;
- acoperă învățământul superior la toate nivelurile și monitorizarea cercetării la nivel postuniversitar.

b) pentru Catedrele *ad personam* Jean Monnet

- acoperă atât predarea în mod curent a cursurilor privind integrarea europeană, cât și organizarea în mod regulat a unor activități de analiză privind procesul de integrare europeană (conferințe, seminarii, mese rotunde).

c) pentru Modulele de predare Jean Monnet

- se adresează studenților care nu vin în mod automat în contact cu studiile de integrare europeană (de exemplu, studenților din domenii precum medicina, ingineria, știința, educația, artele și limbile);
- se adresează cetățenilor (educația adulților) și unor grupuri specifice ale societății civile (de exemplu, profesorii din învățământul primar și gimnazial).

d) pentru Centrele de excelență Jean Monnet

- presupun activități academice care valorifică resursele multidisciplinare;
- dau dovadă de *deschidere către societatea civilă*.

e) pentru Activitățile de informare și cercetare Jean Monnet

- presupun o dimensiune transnațională (de exemplu, crearea de activități transnaționale comune);
- presupun activități academice care valorifică resursele multidisciplinare;
- dau dovadă de deschidere către societatea civilă.

f) pentru Grupurile de cercetare multilaterală Jean Monnet

- urmăresc producerea în domeniul cercetării a unor rezultate care nu pot fi obținute prin activitățile de cercetare prevăzute într-un program de lucru național;
- presupun activități academice care valorifică resursele multidisciplinare;
- dau dovadă de deschidere către societatea civilă.